

Har vi råd til å forske? Har vi råd til å la være?

Forskningspolitisk seminar
8. november 2022
Radisson Blu Scandinavia

Har vi råd til å forske? Har vi råd til å la være?

Våren 2022 har krisen i Forskningsrådet og kutt i bevilgningene til forskning preget den forskningspolitiske debatten. Nylig har regjeringen Støre lagt fram et stramt budsjett.

Fortsatt er alle enige om at forskning er avgjørende for å løse de store samfunnsutfordringene. Samtidig er det mye som tyder på kamp om hver krone i statsbudsjettene framover.

Vi spør: Taper forskning i denne kampen? Hva er egentlig status for norsk forskningsfinansiering? Hvordan sikrer vi at ressursene til forskning brukes best mulig? Hvem skal gjøre prioriteringene? Og finner vi svarene i ny langtidsplan?

Program

09:30 **Registrering og kaffe**

10:00 **Åpning**

Møte- og debattleder Aksel Kjær Vidnes,
redaktør forskning.no

Del I **Forskningsløft eller hvileskjær?**

10:05 **Tallenes tale**

Innledning ved Espen Solberg, forskningsleder NIFU
Kommentar ved Forskerforbundets leder
Guro Elisabeth Lind

10.40 **«Ja visst er forskning viktig» – Politikerdebatt**

Lise Selnes (Ap)
Marit Knutsdatter Strand (Sp)
Abid Raja (V)
Kari-Anne Jønnes (H)
Freddy André Øvstegård (SV)

Spørsmål fra salen

11:45 **Mingle-lunsj**

Del II Hvordan bør forskning finansieres? Og hvem skal prioritere?

12:30

Politikk og finansiering – stø kurs eller behov for endring?

Innledning ved Kyrre Lekve, viseadministrerende direktør
Simula Research Laboratory

Paneldebatt med

Kristin Halvorsen, direktør Cicero og styreleder
Norges forskningsråd
Svein Stølen, rektor ved Universitetet i Oslo
Jonas Stein, tidl. leder Akademiet for yngre forskere (AYF)
Carina Hundhammer, leder for høyere utdanning og
forskning, Abelia
Emil Øversveen, postdoktor i sosiologi ved NTNU, fast
spaltist i Khrono

Spørsmål fra salen

13:40

Grunner til optimisme?

Kommentar til det forskningspolitiske landskapet
ved sosiolog og forsker Jan-Paul Brekke

Tre stikkord fra dagen
Guro Elisabeth Lind oppsummerer

14:00

Slutt

Innledere

Møte- og debattleder

Aksel Kjær Vidnes er ansvarlig redaktør og daglig leder i nettavisen forskning.no. Han har tidligere vært debattleder ved samme nettsted, samt vært redaktør for studentavisen Universitas. Vidnes er utdannet journalist ved University of Queensland og sosiolog ved Universitetet i Oslo, og har redaksjonell erfaring fra Aftenposten og Forskerforum.

Twitter: [@Akselkv](https://twitter.com/Akselkv)

Espen Solberg er forskningsleder ved Nordisk institutt for studier av innovasjon, forskning og utdanning (NIFU). Han har bl.a. vært redaktør for Indikatorrapporten om det norske FoU- og innovasjonssystemet, og leder for tiden arbeidet med å analysere FoU i statsbudsjettet. Han har tidligere vært ambassaderåd for utdanning og forskning i Norges faste delegasjon til OECD, og vært seniorrådgiver i Forskningsavdelingen i Kunnskapsdepartementet.

Guro Elisabeth Lind er forskningsgruppeleder ved Radiumhospitalet, Institutt for kreftforskning (Oslo Universitetssykehus) og professor II ved Universitetet i Oslo. Hun er tidligere leder av Akademiet for yngre forskere. Guro Elisabeth Lind har ledet Forskerforbundet siden 2019.

Twitter: [@GuroLind](https://twitter.com/GuroLind)

Lise Selnes er stortingsrepresentant (Ap) fra Hedmark, medlem av Utdannings- og forskningskomiteen 2021–2025, og varamedlem i Stortingets delegasjon til Europarådets parlamentariske forsamling 2021–2025. Selnes er oppvokst på Vallset i Stange, og har bakgrunn som ordfører i Nord-Odal fra 2011–2021, hvor hun også arbeidet som lærer i 10 år.

Marit Knutsdatter Strand er stortingsrepresentant (Sp) fra Oppland og første nestleder i Utdannings- og forskningskomiteen 2021–2025. Strand har realfagslektorutdanning fra Norges miljø- og biovitenskapelige universitet. Hun er utdannet lektor, og har blant annet vært aktiv i Norges Bygdeungdomslag, leder i Ås senterstudenter og sentralstyremedlem i Senterungdommen.

Abid Raja er stortingsrepresentant (V) for Akershus, medlem av Utdannings- og forskningskomiteen 2021–2025 og 2. nestleder i Venstre. Fra 2020–2021 var Raja kultur- og likestillingsminister i Solberg-regjeringen. I 2010 mottok han Fritt Ord-prisen for sitt arbeid med dialogmøter om blant annet likestilling av minoritetskvinner og forbudt kjærlighet, og i 2021 fikk han Bokhandlerprisen for boken «Min skyld – En historie om frigjøring».

Kari-Anne Jønnes er stortingsrepresentant (H) fra Oppland og medlem av Utdannings- og forskningskomiteen 2021–2025. Hun er utdannet innen hotellledelse og har erfaring fra hotell, restaurant, reiseliv og vinimport. Jønnes har de senere årene hatt mange ulike politiske verv på kommune- og fylkesnivå i tillegg til tillitsverv innen bank og frivillig sektor.

Freddy André Øvstegård er stortingsrepresentant (SV) fra Østfold og medlem av Utdannings- og forskningskomiteen 2021–2025. Øvstegård har sittet på Stortinget siden 2017 da han ble valgt inn som den yngste av alle representantene. På Stortinget har han tidligere sittet i Familie- og kulturkomiteen, og kontroll- og konstitusjonskomiteen fra 2019 til 2021, og han har vært nestleder i Sosialistisk Ungdom.

Kyrre Lekve har doktorgrad i marinbiologi og er tidligere politiker for Sosialistisk Venstreparti. Han var politisk rådgiver og statssekretær i Kunnskapsdepartementet 2007–2012 og er nå viseadministrerende direktør i Simula Research Laboratory, hvor han fra 1. januar er konstituert administrerende direktør. Tidligere i år gav han ut boken «Kunnskapsdebatt på villspor», om venstresidens politikk for høyere utdanning og forskning.

Kristin Halvorsen er direktør ved CICERO Senter for klimaforskning og styreleder i Norges forskningsråd siden 12. mai 2022. Halvorsen var medlem av Stoltenberg II-regjeringen 2005–2013. Hun var Norges første kvinnelige finansminister 2005–2009 og kunnskapsminister 2009–2013. I perioden 1989 til 2005 var hun medlem av Stortingets Finanskomite, Kontroll- og konstitusjonskomite og Utenrikskomite, og parlamentarisk leder for SV fra 1997 til 2005.

Svein Stølen er nestleder i Universitets- og høyskolerådet, professor i kjemi og valgt rektor ved Universitetet i Oslo 2017–2025. Han er president i den europeiske universitetsalliansen Circle U, og styreleder i The Guild of European Research Intensive Universities. Stølen har vært prodekan for forskning ved Det matematisk-naturvitenskapelige fakultet, instituttleder ved Kjemisk institutt og leder for Senter for materialvitenskap og nanoteknologi (SMN) ved UiO.

Twitter: [@sveinstlen](https://twitter.com/@sveinstlen)

Jonas Stein er førsteamanuensis i statsvitenskap ved UiT Norges arktiske universitet og nylig avgått leder for Akademiet for yngre forskere (AYF). Han har tidligere jobbet politisk for Unge Venstre i perioden 2011–2015, da blant annet som finansbyråd i Tromsø kommune. Stein forsker på politisk og demografisk utvikling i Nord-Norge, Norge og Skandinavia.

Twitter: [@TromsoJonas](https://twitter.com/@TromsoJonas)

Carina Hundhammer er leder for forskning og høyere utdanning i Abelia. Hun har 20 års erfaring fra forsknings- og høyere utdanningssystemet, med erfaring fra EUs rammeprogram for forskning og innovasjon. Fra tidligere har hun vært leder for forskningspolitikk ved SINTEF, forskningsdirektør ved Høgskolen Kristiania og har vært flere år i Norges forskningsråd.

Emil Øversveen er postdoktor i sosiologi ved NTNU. Øversveen er en av de faste spaltistene i Khronos «Endelig mandag»-spalte, og han har skrevet fagboken «Sosial ulikhet i helse» sammen med Håvard Thorsen Rydland. Hans forskningsinteresser inkluderer sosial ulikhet, sosiale helseforskjeller, medisinsk teknologi, velferdstjenester og institusjonelle normer, så vel som generelle sosiologiske og metodologiske spørsmål.

Jan-Paul Brekke er dr. polit. fra Universitetet i Oslo og forsker med flyktninger og integrasjon som sine spesialområder. Han er også opptatt av entomologi og samfunnsvitenskapelig metode. Brekke er tilknyttet Institutt for samfunnsforskning (ISF) og er hyppig brukt som kommentator i ulike media.

Attraktivt yrke?

En fersk spørreundersøkelse¹ blant Forskerforbundets medlemmer viser blant annet at

- Hver tredje fast vitenskapelig ansatte søker seg bort eller vurderer å slutte i akademia. Antallet er høyere blant de under 40 år, hvor 42 % av fast ansatte søker seg bort eller vurderer jobbskifte. Arbeidspress og lønn er de viktigste årsakene til at man søker seg bort.
- 71 % av midlertidig ansatte ønsker seg en videre karriere i akademia, men kun 11 % av disse anser muligheten for en videre karriere som relativt god.
- Bare 1 av 4 midlertidig ansatte og 1 av 5 postdoktorer vil anbefale unge i dag en karriere innen forskning og høyere utdanning.
- 1 av 3 er uenig i at «Det er lett for meg å få annen relevant jobb i Norge». Andelen uenige er høyere blant ikke-norske.
- 6 av 10 er enige i at en vitenskapelig karriere er attraktiv, mens 2 av 10 er uenige. Yngre og midlertidig ansatte er i større grad uenige.
- Nesten 70 % er alt i alt tilfreds med jobben. Tilsvarende tall fra statsansatteundersøkelsen er på 80 %.
- Unge, midlertidig ansatte, ikke-norske, og ansatte i undervisningsstillinger er generelt minst tilfredse med forskeryrket. Jevnt over er samfunnsvitere mest fornøyd, mens ansatte innenfor medisin/helsefag er mest negative. Det er lite forskjell mellom kjønn.

¹ Undersøkelsen ble gjennomført i september 2022. Den ble sendt til ca. 13 000 ansatte i vitenskapelige stillinger ved universiteter og høyskoler, forskningsinstitutter og helseforetak. Vi mottok 4300 svar, som gir en svarprosent på 32.

Utdrag fra frisvar

« Et drømmeyrke, men jeg brenner så klart ut før jeg er i nærheten av fast stilling i en institusjon av mitt eget valg.»

« Langt mer tid går med til søknadsprosesser enn det vi skal drive med, forskning.»

« Jeg er fast ansatt men på eksterne midler. Selv om jeg er glad for å ha en stilling så synes jeg at det er svært krevende og kjenner både på økonomisk usikkerhet og det å føle at jeg alltid er på prøve.»

« Jeg er egentlig fornøyd med arbeidsoppgavene, det er bare for mange av dem.»

« Jeg er snart 60 år, og har vært heldig som både har hatt fast ansettelse i snart 30 år og dessuten stor grad av faglig autonomi. Tror ikke mange av dagens 30-åringer får det slik i UH-systemet.»

« Academic research is one of the few professions where the risk is almost purely on the individual.»

« Jeg er heldig som er kommet så langt i min akademiske karriere, men jeg må innrømme at jeg hadde valgt en annen vei hvis jeg kunne gjøre alt om igjen.»

« My colleagues are wonderful, and I love researching, but I frequently find myself wondering if I should find a job that pays just as well and expects less so that I can actually enjoy my life outside of work.»

« Det er en grense for hvor mange medarbeidersamtaler med konklusjonen 'lav forskningsaktivitet' man orker når man jobber 50 timer i snitt i uka og likevel ikke har tid nok til å prestere godt nok.»

«Denne jobben er ikke lenger bærekraftig. Jeg vil ut.»

FORSKER FORBUNDET

- Forskerforbundet er landets største og ledende fag- og interesseorganisasjon for ansatte i forskning, høyere utdanning og kunnskapsformidling.
- Forskerforbundet er tilsluttet Unio – hovedorganisasjonen for universitets- og høyskoleutdannede.
- Forskerforbundet arbeider for høyere lønn og bedre arbeidsvilkår for medlemmene.
- Forskerforbundet ivaretar medlemmenes interesser i forsknings- og utdanningspolitiske spørsmål.

Forskerforbundet

Postadresse: Postboks 1025
Sentrum, 0104 Oslo

Besøksadresse:
Tullins gate 2, Oslo

Sentralbord: +47 21 02 34 00
post@forskerforbundet.no